

Nro. 37.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEEÖ.

*Élt Bélsben Jännernek 4-dik napján 1796-ik
éjrendőben.*

B é t s.

E mostan folyó hólnapnak első napján, dél előtt 11. órakor az itten lévő arany gyapjas vitézek a' Cs. várba öszve gyűlvén, Ö Cs. K. Felségével, és *Jósef, János, 's Antal* kir. fő hertzegekkel együtt a' Cs. udvari kápolnába bé menvén, szent misét halgattak. Esteli hat órakor, mind a' két Cs. K. Felség jelen vólt a' vetsernyén, és a' következett napon, dél előtt 11. órakor minden lelkek bölldogságáért tartatott szent áheta-tosságon.

Néhai *Victor Amadé* Szárdiniai király halálának a' Fels. Cs. K. udvarnál lett ki jelentése után, 16 napig tartó udvari gyász rendeltetett tiszteletére.

Mélt. Zsadányi *Almási Ignátz* Urat, Cs. K. udvari Tanátsost, és a' Kir. Septemviralis Tablá-
nak nagy érdemü biráját Tek. Nem. Bars Vár-
megye Fő Ispanságára emelte Fels. Urunk.

Hadi Történetek.

Károly kir. fő hertzegnek, Freyburgi fő kvár-
télyából Octob. 28-ik napján B. Detlingen Császár
karabélyos regimentjéből való hadnagy által kül-
dött, és tegnap ide érkezett Tudósításának summás
előadása.

A' múlt hólnapnak 19-ik és 20-ik napjain tör-
tént tsaták sem vóltak elegendők az ellenségnek
a' *Rénus* bal partyáról való tökelletes által üzé-
sére, a' rajta vett gyözedelmek után is külömb-
külömbféle próbákat tett a' *Schlingeni* tetőkön
való meg maradhatásra, a' *Breysaknál* által költ
10000 főből álló Fr. sereg *Kéhl* felé rukkolt, a'
Hundsrückenből *Rénus* alsó környékere marsiro-
zott truppok hathatos diversiót akartak tenni, és
a' *Hünningeni* hidak előtt való sántzokat újabb
's erősebb sántzokkal kezdték szaporítani, 's
mindezekből azt lehetett ki húzni, hogy nem so-
kára ismét meg támadják a' Cs. K. armádiát.

Az ellenség ezen fel tételeinek hejjábavaló
tétetésekre, el tökellette magában ő kir. hertzeg-
sége, hogy a' *Schlingeni* tetökről le, és a' *Rénu-
son* által üzze az ellenséget. E' végre, négy co-
lonnéra olztván az alatta lévő armádiát, a' *Condé*
hertzeg corpora által *Stainstadt* mellett fel lár-
máztatta az ellenséget. — A' második colonné-
val *Fürstenberg* hertzeget *Schlingen* és *Mucken*
felé küldötte; a' harmadik colonnét Gr. *Latour*
kormányja alatt az ellenség jobb szárnyára való
ütésre rendelte; a' negyedik colonnét Gr. *Nauen-
dorf* Generálisra bizta olly véggel, hogy azzal a'
Canderni positiót, melly a' *Schlingeni* positiónak
kúltsa vala, el foglallya. Mindezeket szerentsé-
sen végbe vivén a' nevezett Cs. K. vezérek,
Octob. 24-ikén reggeli hét órakor minden felől

meg támadták az ellenséget, és mivel egész vakmerőséggel védelmezték magokat a' Frantziák, egész setét éjjelig tartott a' tsata, és még ekkor sem mozdult ki helyéből az ellenség. Ahozképest a' tsata piatzán maradván egész éjjel a' Cs. K. seregek, más nap ismét hozzá akartak a' tsatához kezdeni. De mivel a' *Caderni* positionnak el foglalása által az ellenség jobb szárnya megkerültetett, szembe nem mervén szállani seregeinkel, mindjárt viradtakor oda hagyták *Sclingeni* tanyájokat és *Hünningen* felé indultak. Ide is utánnok vitte ő kir. hertzege a' Cs. K. armádiát Oct. 26-ikán, de *arriere* gardajoknal egyebet utól nem érhetett, és valamint a' többi, úgy ez is által költözött a' *Hünningeni* hidakon. — Most már, azon igyekezik ő kir. hertzege, hogy a' *Kéhli* erősséget is ki fatsarhassa körmök közül, holott Gr. *Colloredo* Feldmarsal Lajtinánt előre meg tette a' szükséges készületeket.

A' *Rénus* alsó környéken esett történetekről azt írja *Károly* fő hertzeg, hogy B. *Kray* nagy előfakat vágatván 's botsattatván le a' *Neuvidi* hidra ezt szellyel rontatta, mellynek az a' jó következése vagyon, hogy azon által nem jöhetvén az ellenség semmihez sem foghat ez idén. — A' *Hundsrückenben* ölzve gyült ellenség nyughatatlankodtatására, mind *Neuvied*, mind *Koblentz* mellett számos Császári nép vitetett által a' *Rénus* vizén, és minekutánna az ellenségnek ott lévő sántzait, és erősségeit ölzve rontották volna, ismét vissza jöttek a' nevezett folyó viz jobb partyára. Mind az előbbi, mind ezen történetben sok embert vezített az ellenség; ellenben a' mi vezetésünk türhető, mellyről bővebb tudósítással biztat bennünket ő kir. hertzege.

Olafz Ország.

A' *Maylandi* Octob. 15-dikén költ tudósítások ízerént, az előtt harmad nappal az *Olafz Orzági* Fr. armádiához ment *Buonaparte* Generális, minekutánna a' *Génuai* tenger parton fek-

vö Fr. seregek kormányozójának *Despinoy* Generálisnak parantsolatot küldött volna az eránt, hogy minden haladék nélkül marsirozna *Tortona* felé. (*Tortona* a' *Mediolanumi* hertzezségnek, *Szárdiniai* királyhoz tartzó várasa, *Alessandria*-hoz három Német mélföldnire).

Semmi reménysége nem lehetvén Pápa Ő Szentségének ahoz, hogy a' Fr. Respublikával hasznos és tisztességes békességre léphessen, kén-telen vólt a' fegyverhez nyúlni, 's e' végre követ-kező hirdetményt közönségessé tétetni az egész egyházi Birodalomban: „Pápa Ő Szentsége álha-tatossan el tökélette magában, a' Fr. Respubli-kával kötött fegyverszűnésnek ártalmas feltéte-leit meg vetni, és ámbár Ő Szentsége annyira szeresse a' békességet, hogy maga javainak fel-áldozásokkal is kész lett volna a' Frantziákkal meg békélleni: mivel mindazáltal olly dolgokat kívántak ezek Ő Szentségétől, mellyek mind a' szent vallással, mind hiv jobbágyainak boldog-ságával, mind az uralkodók jussaival egyátallyá-ban ellenkeznek, kész Ő Szentsége maga jussait és méltóságát ellenek fegyverrel védelmezni, és a' tartományaiba ellenségesképen bé rontani aka-ró ellenséget fegyverrel vissza verni. Egyszer-smind tellyes bizodalomban vagyon az eránt Ő Szentsége, hogy hiv 's kedves jobbágyai a' Ca-tholika Sz. vállás és tulajdon familiaik, 's javaik' védelmezésére erejeket öszve kaptsolni, és a' kö-zönséges tsendességet 's bátorságot meg habori-tani akaró ellenséget fegyverekkel meg támadni el nem múlattyák. — E' végre minden püspökök-nek, plebanusoknak, egyházi és világi előjárok-nak keményen parantsoltatik, hogy az alattok lévő népet a' fegyver fogásra serkentsék, 's a' lárma harangoknak meg vonások által öszve gyűj-tsék. Tellyes reménysége vagyon Pápa Ő Sze-ntségének az eránt is, hogy az ötet szerető és isten-felő jobbágyai ezt mivelni el nem múlattyák, egy-szersmind meg nem szűnik a' Fels. Isten előtt azért esedezni, hogy az Anyaszentegyháznak és

a' hívőknek igaz ügyét kegyelmesen védelmezze
s. a' t."

Ezen hirdetménynek közönségessé lett tételé után, a' Frantzia Országba indítatott fel millió livrat, és oda küldtetett szarvas marhákat útjokból vissza téríteni parantsolta Ő Szentsége; sőt *Pignatelli* Kardinálist is, a' ki *Buonaparte* Fr. Generális parantsolattyára *Bresciába* indúlt, *Rómába* vissza hivatta — a' *Civitavechiai* kikötő helybe egynéhány osztaly gyalog és lovas seregeket, 8 ágyút és igen sok táborig munitziót 's eleséget küldött. Sőt a' mint magából *Róma* várasából iratik, el is kezdődött immár a' Fr. Respublikával való ellenségeskedés, a' mennyiben egy a' fellyebb nevezett kikötő helyhez közelített Fr. rabló hájót az ott lévő *Római* pattantyúsok egynéhány ágyú golyóbist repitvén reája, a' tergerbe süllyesztették.

Azon *Párisi*, Octob. 14-ikén költ tudósítást melly azt hirdeti, hogy a' *Spanyól* király közbenjárására a' *Nápoly* király meg bekélt volna a' Fr. Respublikával, meg táfollja a' közelebb múlt Szerdán este költ *Bétsi* udvari Diarium.

Német Ország.

Berlinből irják, hogy onnan, és a' Pruffziai koronához tartozó egész Birodalomból minden Frantzia emigránsoknak, a' kiknek vagy Ő Kir. Felségetől magatól, vagy a' kir. kabinetbeli minis-terektől az ott való meg maradhatásra szabadság levelek nem vólt, ki kellett költözni. — Az ezen kir. parantsolatnak nem engedelmeskedőkre nézve, az a' rendelés tétetett, hogy őket vagy a' katoná Commendánsok, vagy a' polgári előjárók küldjék az Ország határára.

A' *Hesszen-Kasszeli* Landgróf egész Birodal-
mában meg tiltotta a' bunkós botoknak, panta-
lonsoknak, az az, a' lábízár közepéig érő hosszú
Frantzia nadrágoknak, kerek kalapoknak, és nyi-

rott hajaknak viseletét, mellyekkel kiváltképen az universitásbeli ifjúság nagyon vissza élt. — Különösen a' papoknak és a' papságra készülő deákoknak és candidatusoknak meg parantsoltatott, hogy azon fellyebb említett viseletekről egészen le mondjanak, és a' nyirott haj helyett, vagy fodorított haját, vagy parókat viselleyenek.

Néhány Német Országi újság levelek azt hirdették mostanában, hogy a' *Neuvidi* sántzot a' Frantziák el hagyták, hogy mind ott, mind *Ehrenbreitstein* mellett által menvén az *Austriai* seregek az ellenséget *Koblentz*ből ki verték, 's abba bé mentek. — Bár úgy lett volna a' dolog; de ezzel ellenkező hirt jött *Hanauból*, a' honnan ekként irnak a' múlt Octob. 25-ik napján: „Tagadhatatlan dolog, *úgymond*, hogy ezen hólnapnak 21-két követett éjjel, által mentek a' *Rénus* vizén az *Austriai* seregek, de még ekkorig *Koblentz* várasát el nem foglalták, ámbár a' *Mozellán* lévő hidig előbre nyomúltak, és a' váras külső kertjei alatt öszve puskáztak légyen is a' Frantziákkal. — A' *Neuvidi* hidak előtt való sántzaikat sem hagyta el az ellenség, sőt inkább, bátor keményen ágyúztak légyen is reájok a' Cs. K. seregek *St. Goártól*, de tsak ugyan ki nem űzhették onnan a' Frantziákat. — Ezt bizonyítja egy *Thal-Ehrenbreitsteini*, Oct. 22-ikén költ levél is, mellyből mi ezeket olvassuk: „A' múlt éjjel, *úgymond*, ejfél előtt fél órával nagy ágyúzás kezdődött az *Austriákusok* részéről a' *Neuvidi* hidak előtt való sántzokra, mellyre hasonló módon feleltek az ellenség ágyúi. — Több helyeken által menvén a' *Rénus* vizén az *Austriákusok* keményen meg támadták a' Frantziákat. — Itten is, (értsd *Thal-Ehrenbreitsteint*) egynéhány *Austriai*, *Treviri*, és másféle truppok vittettek által a' vizén, a' kik a' Fr. külső vigyázatokat ki űzvén a' *Rénus* partyán fekvő falukból el foglaltak a' *Mozella* vizén lévő hid előtt való sántzaikat, és a' váras kapujáig űzték őket. — Onnan meg fordulván a' *Petersbergre* mentek, 's ottan is el vették

a' Fr. sántzokat, és mind az ottan, mind a' *Rénus* mellett lévő filegoriajikat le rontották. — Viradta előtt három órakor jel adatván a' vissza térésre, ismét által jöttek a' *Rénuson*, igen sok foglyokat hozván magokkal. — Azonközben rész szerént *Koblentz* várasában, rész szerént a' mezőségen sok Frantziák gyüllöttek öfzve, a' kik nagyon nyughatatlankodtatták a' Császáriakat a' vizén való által jövetelekben, és szerették vólna őket, ha lehetett vólna, a' *Rénustól* el szakasztani.

A' *Láhnus* mellyekéről ekként irnak ezen történetről: A' Cs. K. népnek *Koblentz* mellett lett által menetelésben nem más vége vólt, hanem hogy a' túl fekvő Frantziáságot fel lármasza. — Sokkal kevesebb számmal is mentek a' vizén által, hogy sem mint más fontosabb dolgot akartak vólna végbe vinni. — A' *Mozella* hidján is igyekeztek által menni, hanem kevés számmal lévén nem tartották tanátsosnak fel tételeknek végbe vitelét. — A' *Rénuson* túl letékben egy embert sem vesztettek el, és 20-nál több sebbe sem esett."

A' *Regenspurgi* imperialis diéta, az az, Ország gyüllése, következő haládó levelet küldött *Károly* kir. fő hertzegnek: „*Felséges fő hertzeg, kegyelmes Úr!* A' Cs. K. fegyvernek kir. hertzegséged vitéz és bölts vezérlése által keresett rendkívül való gyözedelmeiből, nemtsak sok Német tartományoknak meg szabadulásokra, hanem ezen közönséges Gyüllés helyének bátorságára is, annyi jótétemények háramlottanak, hogy ezen Ország gyüllése magát kötelesnek esméri kir. hertzegséged ez eránt való faradhatatlan szorgalmatosságát ez által meg hálálni. — Vajha kir. hertzegségednek a' Német hazához való érdemeihez az a' ditsőség is járúlhatna, hogy ezen gonofz háborúnak véget vetvén, ditsőséges békességgel böldegithatná kedvés hazánkat. — Melly szives kivánságunkhoz mellységes tífzteleletünket hozzá adván, álhatatosan vagyunk kir. hertzegségednek alázatos tífztelő szolgái s. a' t.

A' *Frankóniai* kerületben, nevezetesen a' *Würtzburgi* püspökségben Frantziák által okozott kárt lehetetlen tökéletesen meg határozni. Tsupán *Schweinfurtnak* 300,000; *Würtzburgnak* 120,000; *Kintzingennek* 36,000 forint ára kárt okoztak requisitióik, pusztításaik és emésztsései által, ide nem számlálván a' mezőkben és kertekben lévő gyümölcsben, erdőkben és házakban okozott károkat. — A' *Norimbergából*, *Bambergból* és *Würtzburgból* el vitetett kezesek *Brabantziának Charleroi* nevű városában vagynak fogóságban.

Hasonló pusztítást és kegyetlenséget vitt végbe a' *Svéviai* és *Baváriai* kerületekben a' *Moreau* vezérlése alatt lévő Fr. armádia, mind előre való nyomulásának, mind hátrálásának alkalmatosságával. — Tömve vagynak az *Augspurgi* közönséges levelek az illyetén szomorú példákkal. — Egy azon várostól három óranira fekvő *Bombingen* nevű helységben, a' múlt Augustusban ottmany 's kegyetlen nyomdokait hagyták magok viseletének, holott a' szegény lakosokat minden vagyonaiktól meg fosztván, feleségeiken és hajadonaikon is erőszakot tettek, és hátrálásoknak alkalmatosságával azon helységben 20 lakost sebbe ejtettek, polgármesterjeket pedig meg ölték.

Nagy Britannia.

A' *Londoni* levelek sem beszélnek mindenkor egy formán. Egyik *Francis Jakson*t, másik *Grenvillét*, harmadik *Lord Malmesburit* küldötte *Párisba*, a' békességes trakta végett, a' negyedik és utólsóbb pedig nem őt, hanem *Lord St. Helenst* választotta ki ezen fontos dolognak elközlésére, következésképen a' sok egymással ellenkező hírek közül mellyiknek kellessék inkább hitelt adni, meg nem tudja az értelmes olvasó határozni. Az utólsó hírnek az által akár a' tudósító hitelt szerezni, hogy *St. Helens Párisban* sokáig mulatván nagy esmeretséget, és sok barátokat szerzett magának; hogy ő már másszor is forgott illy forma

környülállásokban; hogy ő *Madridban* is követséget viselt; hogy ötét az ő szélésen ki terjedt diplomatica tudománya, egyenes szivűsége, és hazafiúi buzgosága leg érdemessebbé tétzik ezen tsiklándoztató követségnek viselésére. — Meg válik, mellyik *Londoni* hirnek kell inkább hitelt adni.

Hogy még eddig senki se ment légyen *Londonból Párisba*, egyenlőképen bizonyittyak az Angliai levelek, mellynek következő fontos okai lehetnek: 1) a' követnek adandó instructiónak elkészítésére kívántató szemesség és idő. 2) A' *Párisi* Directorium által adatott válaáz, mellyet jól meg akár a' *Londoni* ministerium rostálni, mivel azt kívánnya a' Fr. fő kormányfzék, hogy egy olly hatalomnal fel ruháztatott személy küldetessék *Párisba*, a' ki ne tsak el kezdhesse, hanem tökéletességre is vihesse a' békességes alkuhozást. Hogy nagy kívánsága légyen a' Fr. nemzetnek az Angliával való békessg szerzésre, tsak abból is ki lehet húzni, hogy azon levél, mellyet a' külső dolgokra ügyelő minister *de la Croix* polgár *Lord Grenville* Status Titoknoknak küldött, tele vólt érzékeny és hizelkedő ki fejezésekkel.

A' 14-ik századtól, nevezetesen 1369-ik esztendőtől fogva minden Angliai királyok éltek a' Frantzia királyi titulussal, a' Kis-Britanniához és Normandiához való régi jussaiknak fenn tartására. Most már, a' midőn Anglia is hajlandónak lenni láttatik a' *Frantzia Respublika* valóságának és mástól való nem függésének meg és mérésére, kérdés támadott az antiministerialis rész közt, ha vallyon ennekutánna is meg tartya e' az Anglia király a' Frantzia királyi titulust, avagy nem?

Ambár nagyobb reménysége légyen az Anglusoknak a' Frantziákkal való meg békelleshez mint vólt az el múlt esztendőben: *Fox* mindazáltal, és azok, a' kik vele együtt egy húron pendülnek, kevés reménységet nyújtanak a' békességet sziv szakadva ohajtó Publikumnak. Önnön

maga *Fox* is kívánnya azt, mind azért hogy nagyobb tsendesség lenne Hazájában, mind kiváltképen azért, a' mint a' *Shakespear*i vendeg fogadóban az ő kedveért adatott vendégségben magát ki nyilatkoztatta, hogy a' békesség helyre állásával a' Nemzet meg szoritatott szabadsága tágulást nyerne. „Mindnyájunknak, *úgymond*, szoros kötelességünkben áll, a' békesség dolgát előmozdítani, mivel sokkal könnyebb minékünk *Constitnti*ónk mellett viaskodnunk a' békességben, mint a' háborúban. — Leg jobban meg fogja az idő mutatni, igazán kívánnyák e' a' ministerek a' békességet, vagy tsak a' békesség munkájához való fogásokkal akarják a' hadi segítséget kezünkből ki fatsarni. — Én, részemről kevés hitelt adok az ő békességes szavaiknak; szükség léfzen minékünk reájok vigyáznunk, 's tsendes békességgel el várunk a' dolog ki menetelét.” — Ezen 's több ehez hasonló befzédjeinek végzése után mind ő, mind a' jelenvalók a' majdan lejendő ditsösséges békesség egészségeért ittak.

A' napokban egy *Frantzia* emigránst tsipetett el *Lord Grenville* Status Titoknak, a' ki arra kötelezte magát titkon az ott vólt *Spanyól* követnek, hogy ő 15000 embert fog *Angliában* a' *Spanyól* korona szolgálatyára verbuálni. — Igy köfzönte meg ez a' háladatlan jövevény az *Angliai* király által néki rendeltetett zsóldot!

Gróf Fitzvilliam, egy különös protestátiót adott bé a' felső *Parlamentomban* a' *Fr. Respublikával* szereztetendő békesség ellen, melly következő 10. tzikkelyekből álló: 1) Lehetetlen a' mostani *Fr. kórmányfzékkel* állandó békességet tsinálni, melly által ezen emberi nemzet közönséges ellenségének kevélysége, és vadsága öregbitetne, és egy *Európai* hatalmasságnak se lenne ennekutánna a' *Britanniai* király hivségehez és baratságához tökéletés bizodalma. 2) Lehetetlen olyan emberekkel állandó békességet szerezni, a' kik törvénytelenül birják az igazgatást, a' kik a' törvényes uralkodó házat ősi jussaiktól

meg fosztották, a' kik gonosz fortelyokkal élnek a' fő kórmánynak folytatásában, és a' kik minden monarchiát el akarnák törteni. 3) Mivel egész Európát lábok zsamolyává akarják tenni. 4) Mivel minden Európai Statusokkal szabad tettések szerént akarnak bánni, semmit nem gondolnak a' neutralitással, hanem valamint az el- lenséges, úgy a' neutralis tartományokat is contributió alá vetik, bé zarollyák kereskedő hajóink előtt kikötő helyeiket, melly miatt szükségesképen el romlik kereskedésünk. 5) Valameddig a' mostani Fr. kórmányfzék fel áll, addig semmi reménységünk nem lehet Ámerikai colóniáinknak bátorságához — mivel az örökös szolgaságnak el töröltetése által a' leg virágzóbb szigeteket is semmikké téfzik, és a' plántáló alkotmánynak le rontása által felettéb sokat ártanak tengeri hadi készületeinknek. 6) Sokszor még mondatott királyi székből, hogy valameddig az előbbi igazgatás formája vissza nem tétetik Frantzia Országba, addig semmi állandó és ditsösséges békességet nem lehet reményleni, ezen politicum principiumra nézve segítettük mi eddig a' Fr. emigránsokat, 's a' mellett szükség lészén tovább is meg maradni. 7) A' Frantziákkal való békesség által a' mostani kórmányozóknak usurpatiója, az az, törvénytelen uralkodása, melly minden Országok keresésénél veszedelmesebb, erős fundamentomra állittatna. 8) A' velek való békesség szerzés által meg erősitenénk őket abban a' gondolatban, hogy mi erőtelenek vagyunk, és így nem sokára ismét hadat inditanának ellenünk. 9) A' Frantzia Respublika valóságának meg esmérése bizonyosan maga után fogja húzni a' mi meg aláz- tatásunkat. — Már is *Rómának* nevezik a' magok hazáját, a' mi Országunkat pedig *Carthágónak*, mellyet el kelletik a' földről törteni. 10) Mind- ezeket azért akartam közönségesen ki jelenteni, hogy azok által magamat meg igazítsam, és királyomnak, hazámnak, és a' polgári Társaság köz boldogságának tartozó kötelességeimet végbe vigyem.

Batáviai Respublika.

Octob. 14-ikén *Block* polgár, az északi *Hollandiának* képviselője választatott és tétetett a' *Convent* előülőjévé. — Mingyárt ekkor el végeztetett, hogy minden *Hollandiai* zsóldban lévő nyugodalomra ment hadi tiszteknek neveik irattassanak fel, hogy tudva lehessen, miként viseljék magokat, minémű politica vélekedésekkel légyenek 1780-ik esztendőtol fogva, és mitsoda buzgósággal viseltessenek a' mostani fő kórmányszék eránt. — Az eddig *Delftben* vólt ártilléria iskola *Hágába* fog által vitettetni. — A' katonáknak házasságok eránt ennekelötte adatott szabadtság, akként határozatott meg, hogy nem mindeniknek egy aránt, hanem csak a' 8-ik katonának lehessen meg házasodni.

A' Frantzia Országi, és a' Frantziák által elfoglaltatott tartománybeli terméseket és portékákat, minden passzus nélkül szabad a' frigyes tartományokba bé vinni. Az *Angliai* terméseknek és portékáknak bé viteleket csak Octob. első napjáig engedte meg a' *Convent* az *Amsterdami* kereskedőknek kérésekre.

A' *Hágai* katona őrizet 5000 főre szaporitatott. — A' Frantzia követnél való gyüllések újabban el kezdötek, és az egész télen által minden tsötörtökön fognak tartódni.

Svécia és Dánia.

Nem ok nélkül utaztak a' Svéciai Király és Regens a' *Südermannlandiai* Hertzeg *Petersburgha*, a' mit ezen utazásokról a' szemesebb politicusok előre el láttak és meg is jövendöltek, immár bé is tellyesedett. A' *Stockholmi* és *Petersburgi* tudósítások szerént, a' közelebb múlt hólnapnak 4-dikén, *Alexandra Pawlownát*, a' Nagy Hertzegnek, 1783-ik esztendőben, Aug. 9-ik napján született, és már szepen fel serdült, 's mind természeti, mind erköltsi tulajdonságaira nézve igen kellemetes leányát, a' *Svéciai* ifjú király magának el

jegyzette, és még azon a' napon gyűrűt váltott vele. Ezen ifjú királynénak, kinek meg mátkasodása *Petersburgban* már közönségessé is tétett, egész udvara *Svéciai* személlyekből fog állani. — A' *Meklenburg-Sverini* hertzeg affzornak, a' ki ennekelötte esztendővel már ezen ifjú királynak el jegyeztetett vala, épen azon pensiót rendelte az Orosz Császárné, a' melly a' *Svéciai* özvegy királynéknak szokott adattatni.

Dániának Friedenburg nevű múlató királyi palotájában, a' múlt hólnapnak 10-ikén *Juliana Mária*, néhai V. *Fridrik* Dániai királynak özvegye, életének 68-ik esztendejében meg hólt. — A' *Norvégiai* kikötő hely mellett Anglusok által el vétetett Hollandus és Frantzia kereskedő hajók, a' Dániai kórmányszék közbenjárása mellett szabadon bocsátattak.

Magyar Ország.

Pest vidékéről 25-ik Octob. A' historia az el múlt dolgok folyamattját terjeszti előnkbe: de ha azt valaki csak önnön maga mulatságából olvassa, nem pedig azért, hogy az el múlt dolgokról, a' maga életebeli dolgokra hasznos következtéseket tsináljon, és magát a' szerént alkalmaztassa, az kevés haszonnal olvassa a' historiat. A' mostani Európai környülállásokra nézve jut eszenbe Konstantzinápoly. Ezen népes temérdek és gazdag Birodalom utólsó keresztény Császárnak, Constantinus Paleologusnak, nem vólt annyi pénze, hogy az ötet haddal meg támadó második Mahumet Török Királyt vissza verhetne vólna, nem sokára a' köfalak oltalmára szorúlt; de pénze nem lévén ott sem tarthatott annyi katonát, hogy a' köfalakat tsak addig is oltalmazhatta vólna, mig a' Magyar segítségek, mellyek meg vóltak ígérve, el érkezhettek vólna. Azomba meg vette Mahumet a' várast, a' Császár az áttzán el esett, a' Birodalom el veszett, e' ropant várasak három nap tartott prédalása alatt,

négyven ezer lakost a' Törökök meg öltek, hatván ezret a' népnek szépe közül rabbá tettek, és a' pénzetlen Császárnak csak ezen egy residentionális várossában, olly temérdek pénzt találtak a' predaló Törökök, hogy késő maradékokra is, nagy gazdagságot hagytak annyira, hogy példabelzéddé lett a' Törököknél, ha gazdag Törököt láttak: *Ennek az attya vagy nagy attya is jelen volt Konstantzinápoly fel prédálásában.* Ha a' Konstantzinápolyi lakosok, azon temérdek pénznek, mellyet töllök a' Törökök el vettek, csak hatod-részét adták volna is a' köz jóra 's magok oltalmokra, vagy a' köz jó fő igazgatójának a' Császárjoknak; magokat, Jóságokat, Birodalmokat meg tarthatták volna: de a' nagy magok szeretése, vagy fősvénység miatt, mindazokat el vesztették, a' siralmas rabi szolgálatot magokra vonták, melly alatt máig is nyögnek; sőt édes Hazánkra is mennyi veszedelmet vonták az által, hogy magok el vesztésével a' Törököt szomszédjává tették, sirva kell olvasnunk, és még máig napig is a' sok pufzta templomok látásán keseregünk kell. Bóldog a' ki a' más kárán tanul, boldogtalan a' ki a' magáén. Ha az Olasz Országai és Német Birodalombeli tartományok, azon millióknak, mellyeket töllök a' múlt Mártius havától fogva a' Frantziák ki tsikartak, csak némelly részét fordították volna a' Frantziák ellen folyó hadra; úgy az ellenséget vissza verhetnék volna, pénzeknek nagyobb részét, mindenféle gabonájokat, marhájokat, posztójokat, fejer ruhájokat s. a' t. meg tarthatták volna: most pedig mind azokat el vesztették. Hát még e' felett, melly baromi munkával terheltettek a' ferfiak a' sántzok ásásában; melly gyalázatos módon illetettek az asszonyok 's léányok, azt talain jobb lélsz el halgatni.

Magyar papi és világi Urak! arsit Ucalegon. Addig segítsük a' köz jót vagy annak fő igazgatóját a' Felséges Császárt 's Királyunkat, míg módunk van benne: segítették volna a' Konstan-

tzinápolyi lakosok akkor, a' mikor már bé rontott a' Török, de már akkor késő vólt. Ugyan mit reménylhetünk mi Magyar Országban, ha az ellenség valahogy bé ütne Hazánkba: ha a' sok tolvaj tsak a' szagát meg érzi is a' Frantziáknak, ezektől mondom mit reménylhetünk, a' kik most a' békesség idején is 20, 30, 40, sőt hatván daraponként is el hajtyák erőszakossan marháinkat, pásztorainkat agyon verik vagy hólt számba hadgyák, mint ezekre sok kedvetlen példaink vagynak s. a' t. Elég a' böltseknek e' rövid leírás, hogy el fordittassék Hazánktól a' sirás.

T u d ó s i t á s.

Baró *Febur*, Cs. K. igen hires szemgyógyító Orvos, ezen tudománynak a' *Pesti* Kir. Universitasban közönséges tanítója, a' közelebb való Ország Gyűllése alatt *Posonban* fog tartózkodni, és a' veres ökör tzimerű Vendégfogadóban az első számú szobában lakni. Az Ország Gyűllésének végződése után *Pestre* vissza menni, 's az egész télen ottan maradni szándékozik.

Ennek a' tudós szemgyógyító Orvosnak szélessen ki terjedt tudományát, 's annak hasznát nemtsak az *Austriai* Birodalom, hanem Német Országoknak sok tartományai is tapasztaltak, holott számos betegeknek, mesterséges operatiói által vissza adta szemek világát nem a' régi mód, t. i. a' halyog depressiója, hanem annak újabb és tökéletesebb módja az exentió által. — Patienseit is hofizas curájával nem terheli, hanem harmad napi ágyban fekvések, és ötöd napi szobában való maradások után szabadon, és a' külső levegő égre botsáttya őket, azt mindazáltal mindeniktől meg kívánnya, és nem is ok nélkül, hogy az eleikbe iratott dietétika regulákat szorossan megtartsák, melly nélkül lehetetlen a' nyavalyákat, akár belsők, akár külsők légyenek azok, szerentsésen meg gyógyítani.

Nemtsak a' meg lett embereknek szemeken lévő, hanem a' kisdedeknek himlő után maradt halyogjaikat is igen szerentséssen szokta operálni, ki vévén a' szemfényén történt hibákat, mellyeket sem ő, sem más híres szemgyógyító Orvosok még ekkorig meg nem tudták gyógyítani. Ezen kívül nints olly nyavalyája a' szemnek, mellyen segiteni ne tudna, még pedig nem az eddig gyakorlott és patienseket kinzó, hanem újabb, és könnyebb módon.

A' szemeknek nyavalyái könnyebbek és nehezebbek szoktak lenni. A' könnyebb nyavalyának meg orvoslására, nem mindenkor szükség a' betegnek a' szemgyógyító orvoshoz menni; elegendő, hogyha vagy maga a' patiens, vagy annak házi orvosa nyavalyáját körülállásosan le irván, a' nevezett Báró úrnak meg küldi. Ellenben a' szemek nehezebb nyavalyainak orvoslásokra el kerülhetetlenül szükséges magának a' patiensnek hozzája menni, vagy őtet magához vitetni.

A' kiknek vagy a' gyomor éltető ereinek erőtlensége, vagy valamelly súlyos nyavalya, vagy hosszas éjjeli olvasás, vagy a' felettébb kicsiny és tsillogó tárgyaknak nézések miatt szemek annyira meg gyengültek, hogy mesterséges, avagy pápa szem nélkül nem olvashatnak; azoknak orvoslásokra egy olly hasznos szert talált és készített a' fellyebb nevezett Báró úr, mellyel a' ki meg erőtlenedett szemeit napjában kéttzer, úgymint reggel és este az általa praescribált mód szerént gyengén meg dörgöli, apródonként annyira meg erősödnek 's újjúlnak szemei, hogy a' leg apróbb nyomtatást és irást is pápa szem nélkül el olvashatja. — *Experto crede Ruperto.* — *Ennek folytatását más alkalmatosságra halasztyuk.*